

6/11/2008

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κ. κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΕΙΣ ΤΟ Ι΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

«Ἀσθενεῖ τις ἐν ἡμῖν, προσκαλεσάσθω τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας καί προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτῶν (ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας)». (Γακ. 5, 14-16)

Ἡ πρώτη καί εἰλικρινής ἐπίγνωση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ συνείδηση πού ἀποκτᾷ ὅτι στή ζωή αὐτή συχνά οἱ ἐναλλαγές ὀριακά καθορίζο-νται ἀπό πόνους καί θλίψεις, ἀπό ἄλγος καί ὀδύνη. Τοῦτο δέν ἐγγίζει μόνο τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀλλά καί τήν ψυχή καί τόν ὁδηγεῖ ἀναγκαστικά στήν ἀντιμετώπιση βασικῶν ὑπαρξιακῶν ἐρωτημάτων. Τόν ὁδηγεῖ νά κινεῖται ἀνάμεσα στήν ἀπελπισία καί τήν ἐλπίδα, στήν ἀνυπομονησία τῆς λύτρωσης καί τήν αἰσιοδοξία τῆς ὑπομονετικῆς προσ-δοκίας.

Ἐκεῖνο ὅμως πού προκαλεῖ τίς περισσότερες φορές ἔκφραση ἀγωνίας εἶναι τότε πού παρουσιάζονται ἔντονες καί ποικίλες ἐπώδυνες καταστάσεις στή ζωή, πού τόν κάνουν νά διερωτᾶται καί νά στοχάζεται μέ ἀπορία, ὅπως καί ὁ ποιητής, «ἄν εἶναι ἀνθρώπινος ὁ πό-νος, οἱ ἄνθρωποι δέν ἔγιναν μόνο γιά νά πονοῦν»

Ἰδιαίτερη ὅμως σημασία ἔχει καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἀντιδρᾷ ὁ ἄνθρωπος σέ ὅλες αὐτές τίς προκλήσεις, γιατί εἴτε διολισθαίνει σέ πα-ράλογες συμπεριφορές καί ἀπονενομημένα διαβήματα εἴτε βρίσκει κα-ταφυγή στήν ὑπέρλογη τοῦ Θεοῦ παρουσία καί ἐνέργεια.

Προσδοκᾷ, ἐλπίζει καί ἀναμένει τή σωτηρία ἀπό τόν «μόνον δυνά-μενον σώζειν» καί παίρνει αἰσιοδοξία ἀπό τόν ἀναστημένο Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, τή μόνη ἐλπίδα τοῦ κόσμου.

Εἶναι φυσικό τότε, καθώς θεολογεῖ, νά κατανοεῖ ὅτι ἡ ἀσθένεια, ἡ ἀρρώστια καί τό ἀδύναμο τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου δέν ἔχει μόνο συμπτωματικό χαρακτήρα. Δέν παρουσιάζει δηλαδή ἀπλά αὐτό ἢ ἐκεῖνο τό κλινικό σύμπτωμα ἀρρώστιας, ἀλλά εἶναι σέ γενικές γραμ-μές ὁ ἄνθρωπος ἀσθενής καί ἀνίσχυρος στή ζωή, καί τοῦτο, γιατί διέ-κοψε τήν ὄντολογική σχέση του μέ τό σθένος τῆς ὑπαρκτικῆς του δυ-νατότητας, μέ τή δύναμη ὅχι τῆς βιολογικῆς ἐπιβιώσεώς του ἀλλά μέ τήν πηγὴ τῆς ζωηφόρου θεϊκῆς παρεμβολῆς. Τό κακό, κατά συνέπεια, δέν εἶναι κάποιο ἰδίωμα οὐσίας, δέν ὑπάρχει κατά φύσιν, δέν εἶναι ἐνυπόστατο. Εἶναι ποιότητα, «συμβεβηκός, ἦτοι ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἰς τό παρά φύσιν ἐκούσιος προτροπή, ὅπερ ἐστίν ἁμαρτία», κατὰ τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό (PG 94, 1196). «Θάνατος ἐστὶ κυρίως ὁ τοῦ Θεοῦ χωρισμός, κέντρον δέ θανάτου ἡ ἁμαρτία», κατὰ τόν ἅγιο Μάξιμο τόν Ὁμολογητὴ (Φιλοκαλία, τόμ. Β΄, σελ. 27).

Ἀπ' αὐτή τήν ἀνθρωπολογική ἀλήθεια ξεκινοῦν ὅλα τοῦ κόσμου τά δεινά, ἀπ' αὐτή τήν αἰτία ἀναφύονται καί προέρχονται τά ἁμαρτωλά κάκιστα τοῦ κόσμου καί 'κεῖ βρίσκεται τῶν ἀσθενικῶν μας καταστά-σεων τό αἶτιο.

* * *

Εἶναι παρήγορο ὅμως καί εὐτυχές τό γεγονός τῆς ἀποκατάστασης τῶν σχέσεων ἐπικοινωνίας καί ὄντολογικῆς κοινωνίας μέ τόν ζωοδότη Θεάνθρωπο Χριστό, ἔτσι ὅπως ἐκεῖνος ὄρισε καί χαρισματικά δώρισε ὡς δυνατότητα στὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας Του. Μέσα στήν Ἐκκλησία μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά

καταθέσει στὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ τὴν ἀμαρτωλότητά του μὲ ταπείνωση καὶ ἐπίγνωση καὶ νά ἀναγνωρίσει τὴν εὐθύνη τῶν σφαλμάτων του καὶ τὴν αἰτία γιὰ ὅσα τραγικά τοῦ συμβαίνουν στὴ ζωὴ του. Ἐπιπλέον μέσα στὴν Ἐκκλησία ὑπάρχουν οἱ προϋποθέσεις γιὰ ἐνδυνάμωσή του καὶ ἐπανένταξή του στὸ ἀφθαρτίζον σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ὁ κάθε πιστὸς εἶναι καὶ γίνεται μέλος ἡγιασμένου.

Αὐτὴ ἡ διάθεση τοῦ ἀνθρώπου νά μὴ στηρίζεται στίς δικές του δυ-νάμεις ἀλλὰ ἀποκαμωμένος ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὰ θλιβερά συμβάντα της νά καταφεύγει στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἀποτελεῖ τὴν πρώτη καὶ λυτρωτικὴ δυνατότητα τροπῆς τῶν ἀρνητικῶν καταστάσεων. Ἡ ἀμαρτία ὡς σφάλμα τῆς πνευματικῆς του ὑπάρξεως διορθώνεται καὶ ἐξαλείφεται μὲ τὴ χάρη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐπίγνωση τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας. Πιστεύουμε ὅτι, ὅπως ὁ Χριστὸς χάρισε τότε τὴ ζωὴ σὲ αὐτοὺς πού βρισκόνταν στὰ μνήματα καὶ εἶχε νικήσει τὴν ἀρρώστια καὶ τὸν θάνατο, τὸ ἴδιο θά πράξει καὶ πάλι φιλανθρώπως στὸν μετανοοῦντα καὶ ἐκεῖνον πού ἐπιθυμεῖ καὶ πάλιν τὸν «ἐκκλησιασμόν», δηλαδή τὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὸν χῶρο τῆς ἀσωτίας στὸ σπῆτι τῆς σωτήριας ἀγάπης καὶ τῆς πατρικῆς θαλπωρῆς. «Ὅταν γάρ μισήση μὲν ἡ ψυχὴ τὸ ἀμαρτάνειν», λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, «οἰκειώση δὲ αὐτὴν κατὰ δύναμιν τῆ τῆς ἀρετῆς πολιτεία, καὶ δέξηται μεταποιηθεῖσα τῷ βίῳ τὴν τοῦ Πνεύματος εἰς ἑαυτὴν χάριν, καινὴ γέγονε ὅλη καὶ ἀνεκτίσθη» (PG 46,296).

Εἶναι γιὰ τὸν πιστὸ βεβαιωμένη ἡ θεϊκὴ ὑπόσχεση καὶ ῥῆση ὅτι «ἐν τῷ ὀνοματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· ...κἀν θανάσιμόν τι πῶσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάβῃ· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς ἔξουσιν» (Μάρκ. 16,28). Μὲ τὴ δύναμη τῆς ἐπίκλησης τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ πού πιστεύεται καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς λόγος ζῶν καὶ «τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον» (Ἐβρ. 4,12) καὶ τὴ βεβαιότητα τῆς ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεώς Του ἀνιστάμεθα καὶ ἐμεῖς καὶ πορευόμαστε ἐν καινότητι ζωῆς καὶ Ἐκεῖνος παραμένει μαζί μας πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας.

Ὁ πιστὸς ἀποδέχεται τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Χριστοῦ στὰ μονοπάτια τῆς χάριτός Του, πού εἶναι τὰ ἁγιαστικά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἀπολαμβάνει τίς μεγάλες δωρεές, πού πηγάζουν ἀπὸ αὐτά. Ὅλοι μας γνωρίζουμε καὶ ἔχουμε ἐμπειρία γιὰ τίς ἀποκαλυπτικὲς ἀλήθειες καὶ μεγάλες δωρεές τοῦ Θεοῦ, μιᾶς καὶ ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ σαρκώ-θηκε γιὰ ‘μᾶς καὶ δὲν εἶναι πλέον ἄυλος, δηλαδή ἐξαῦλωμένος ὁ Θεὸς τῆς πίστεώς μας, ἀλλὰ «ἠγάπησε τὸν κόσμον» (Ἰωάν. 3,16) καὶ ἐξαγίασε τὴν ὕλη. Μὲ τρόπο ἀκατάληπτο χρησιμοποιοῖ τὰ στοιχεῖα τῆς ὕλης γιὰ νά μᾶς μεταγγίσει τὸ αἷμα Του, νά μᾶς μεταδώσει τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νά διοχετεύσει τίς ἱαματικές Του δυνάμεις καὶ μὲ κάθε πρόσφορο τρόπο μέσα ἀπὸ τὴ μυστηριακὴ καὶ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας νά κάνει σὲ ἐμᾶς αἰσθητὴ τὴν παρουσία Του, ὅσο ἡ πρόνοια καὶ ἡ ἀγάπη Του μᾶς ἀφήνει νά ζήσουμε πάνω στὴ γῆ. Χαρα-κτηριστικὴ ἀπόδειξη εἶναι τὸ μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου. Τὸ λάδι, μαζί μὲ τίς δυνάμεις πού ἔχει ἐναποθέσει μέσα Του ὁ δημιουργὸς, αὐτὸ τὸ λάδι μὲ τίς προσευχὲς καὶ τῶν πιστῶν καὶ τῶν Ἱερέων, πού γίνονται μὲ πί-στη, ἀγιάζεται, «ὥστε γενέσθαι τοῖς χριστομένοις ἐξ αὐτοῦ εἰς θεραπείαν καὶ ἀπαλλαγὴν παντός πάθους, νόσου σωματικῆς, μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ παντός κακοῦ» (Μικρὸν Εὐχολογιον, «Εὐχὴ τοῦ Ἐλαίου», Ἀποστολικὴ Διακονία, Ε΄ ἐκδ., 1972, σελ. 154).

Τὸν παρακαλοῦμε ἐν τέλει ἐμεῖς πού εἴμαστε συντρίμια τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων νά στείλει τὴν ἱατρικὴ Του χάρη καὶ νά μᾶς προσφέρει ὑγεία ψυχῆς τε καὶ σώματος.

* * *

Ἀδελφοί μου σύνεδροι,

Ἡ ἐπανάκτηση τῆς υγείας δὲν εἶναι μόνο ἀτομικὴ ὑπόθεση τοῦ κα-θενός. Ἡ ἀποκατάσταση τῆς υγείας γίνεται γιὰ νά ἐπανεέλθουμε ὑγιεῖς στὴν Ἁγία Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ νά προκόπτουμε «ἐν ἔργοις καλοῖς καὶ λόγοις ἀγαθοῖς» (βλ. Β΄ Θεσ. 2,17), γιὰ νά δοξάζεται τὸ ἅγιο ὄνομά Του, χάρη στὴν ἐπίκληση τοῦ ὁποῖου «πᾶν δῶρημα τέλειον» καταπέμπεται «ἀνωθεν ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων» (Ἰακ. 1,16).

Εὐχομαι ὀλόψυχα ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλόφρων Κύριος νά εὐλογήσει καὶ αὐτὸ τὸ Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο, νά φανερώσει σὲ ὅλους μας χαρίσματα ἱαμάτων καὶ νά μᾶς δωρήσει «τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν» εἰρήνη (Φιλ. 4,7) καὶ χαρὰ σὲ κάθε βῆμα τῆς ζωῆς μας, ὥστε νά συμβαίνει σ’ ὅλους μας τὸ τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου: «Τίς δὲ Χριστιανῶν ἀληθῆς κατάπαυσις ἑτέρα, ἢ τῶν τῆς ἀμαρτίας παθῶν ἢ ἀπολύτρωσις καὶ ἡ πληρεστάτη καὶ ἐνεργῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ καθαρᾷ καρδίᾳ ἐνοίκησης;» (Φιλοκαλία, τόμ. Γ΄, σελ. 182).